

HISTORICKÝ ÚVOD. „OKRAJOVÉ“ OBLASTI EVROPY

Petra Maříková Vlčková
13.10.2015

AEB_37 Dálkový obchod v raně středověké Evropě

„OKRAJOVÉ“ OBLASTI EVROPY

- Španělsko a Al-Andalús
- Blízký východ a východní Středomoří – expanze Arabů
- Byzantská říše
- Bulharská říše
- Kyjevská Rus
- Chazarský kaganát

GÓTSKÁ KRÁLOVSTVÍ NA IBERIJSKÉM POLOOSTROVĚ

- Pozdní antika: rok 409
 - Západořímská říše
 - Království Svebů, Vandalů (Hasdingové, Silingové), po 428: odchod do severní Afriky
 - Nápor Visigotů
- Visigótské království
 - 418-c. 720
 - Hl. město Toulouse, následně Toledo
 - Lex Iudiciorum
 - 711: král Roderik

Al-Andalús

- Maorský / Islámský Iberský poloostrov
- Základní chronologie:
 - Ummajovský chalífát (711–756)
 - Córdobaský emirát (756–929)
 - Córdobaský chalífát (929–1031)
 - nástupnická království (taifas) po Córdobaském chalífátu (1031–13.st) – vláda Almorávidů (1085–1145 AD) a Almohadů (1147–1238 AD)
 - Granadský emirát (1238–1492 AD)
- Sřetávání se a soužití mezi křesťany, muslimy a židy
- Centrum vzdělanosti – Cordóba, Medina al-Zahra

Córdobský emirát

- Trvání: 756–929 n.l.
- Vznik:
 - Ummájovci (chalífové z Damašku) dobývají Iberský poloostrov 711–718 – jejich představitelé drží titul emír / wálí
 - 756: Abdarrahmán I. – osamostatňuje se od vlády z abbásovské Damašku a stává se samostatným emírem z Córdoba
 - Abdarrahmán I. – přeživší potomek Ummajovské dynastie z Damašku po tzv. Abbásovské revoltě 750
- Ovládají al-Andalús a část severní Afriky
- 929: Abdarrahmán III. se sám prohlásuje chalífou – soutěží o moc s abbásovským chalífou v Bagdádu a šíitským chalífou v Tunisu

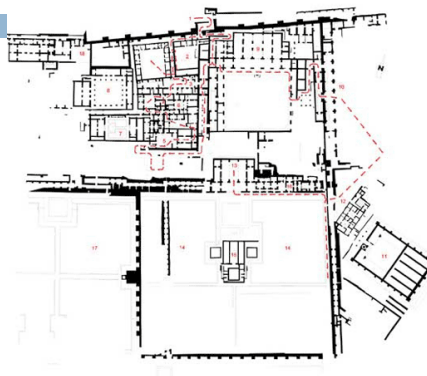
Córdobský chalífát

- Trvání: 929–1031 AD
- Umajjovská dynastie: vrchol andaluských islámských dějin
- Abdarrahmán III.
 - po 929 expanze do S Afriky: pobřežní města s loděnicemi: Ceuta, Tanger, Melilla
 - diplomatické kontakty s křesťanskou Evropou – Ibrahim ibn Jákub
- Al-Hakim II. (961–976)
 - stejná politika jako otec
- 976: postupný úpadek chalífátu – titul jen nominální – moc mají rádcí
- 1031 AD: rychlý rozpad na množství malých států – taifas
- Ekonomika: orientovaná na obchod: vývoz textilu, keramiky, skla, kovových předmětů (Ag, Au)
- Zemědělství: rýže, vodní melouny, banány, lilek, tvrdá pšenice
 - umělé zavlažování – vodní kola
- Obchod s otroky: ze střední Evropy – dále do Afriky
- Mince: zlaté dináry a stříbrné dirhamy

Medína al-Zahra

- Reziční palácové město Z od Cordóby: vybudoval Abdarrahmán III.
 - politicko-ideologické důvody založení – demonstrace síly vůči fátimovským vládcům Blízkého východu a Afriky
- Trvání: 936 – 50tá léta 9. st., tj. cca 80 let
- Nejznámější stavba: tzv. trůnní sál Abdarrahmána III.
- Virtuální prezentace výzkumů: Laboratory of Archaeology and Architecture of the City: <http://www.laac.es>

1 PUERTA NORTE	10 PÓRTICO Y CALLE EN RAMPA
2 VIVIENDAS SUPERIORES	11 MEZQUITA AL JAMA
3 CUERPO DE GUARDIA	12 VIVIENDAS FRENTE A LA MEZQUITA
4 CABALLERIZAS	13 SALÓN DE ABD AL RAHMAN III
5 CASA DE YAFAR	14 JARDÍN ALTO
6 VIVIENDAS DE SERVICIO	15 UN EDIFICIO EN POSICIÓN CENTRAL
7 VIVIENDA DE LA ALBERCA	16 BAÑO UNIPERSONAL
8 PATIO DE LOS PILARES	17 JARDÍN BAJO
9 CONJUNTO DEL EDIFICIO BABILICAL SUPERIOR	18 DAR AL-MULK

Taifas

- Drobná knížectví vzniklá po 1031
- Trvání: 1031–1238 AD
- několik fází – vláda berberských kmenů – po 1085 (pád Toledo) Almorávidů a Almohavidů (po 1147 – pád Lisabonu)
- Vrchol: 11. st.
- Počet: různý, kolem 45
 - Hlavní: Toledo, Zaragoza, Granada, Cordóba, Sevilla, Almería, Múrcia
- Poslední taifas: Granada – padla 1492

BYZANTSKÁ ŘÍŠE

Byzantská (Východořímská) říše

- 330: Konstantin Veliký zakládá nové hlavní město Konstantinopol na místě osady Byzantion
- 395: rozdělení říše na východo- a západořímskou říši
- Justinián I.: územní vrchol
- 7 st.: hlavní změny: řečtina jako úřední jazyk, dopad islámské expanze
- Makedonská dynastie: 867 – 1056
- 10. st.: velmocenské postavení
- 1054: Velké schizma
- 1071: seldžučtí Turci získávají Malou Asii
- Komnenovci: 1081 – 1185 - dočasné obnovení moci
- 1204: dobytí Konstantinopole během 4. křížové výpravy
- 1261: obnovení římské říše X občanské války
- 1453: osmanští Turci zničili Byzanc

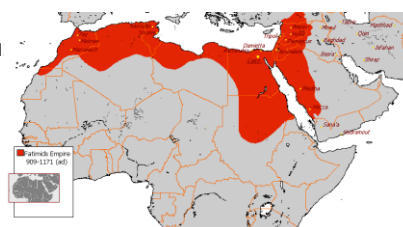
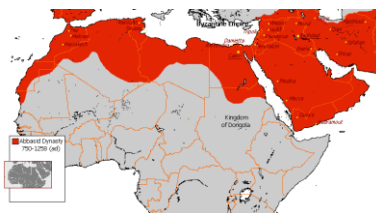
VÝCHODNÍ STŘEDOMOŘÍ – EXPANZE ISLÁMU

EXPANZE ISLÁMU

- 632: smrt proroka Mohameda – spory o nástupnictví. Chalífa je volený
 - Tzv. Rášidský chalífát
 - Spory: sunnitští X šíitští muslimové
- Expanze:
 - 633–637: byzantská území v Sýrii, Palestině
 - 637: Mezopotámie - Sásanovci
 - 639–643: Egypt
 - 641: Írán
 - 649: Kypr
- Umajjovský chalífát (661–750)
 - Hlavní město: Damašek
 - 747: šíitské povstání – nastupují Abbásovci

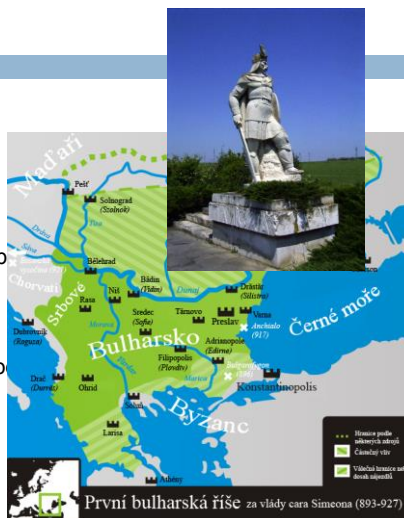
- Abbásovský chalífát (750–1258)
 - Hlavní město: Bagdád
 - Hárún ar-Rašíd
- Fátimovský chalífát (909–1171)
 - 11. st.: vrchol moci, následně: úpadek, boje se seldžútskými Turky
 - 12.st.: vzestup moci kurdských vojenských velitelů Saladin (zakladatel Ajjúbovců – vládl v Egyptě a Sýrii)
- Ajjúbovci:
 - Saladin a jeho nástupci

BULHARSKÁ ŘÍŠE

Bulharská říše

- Trvání: 681–1423
- Periodizace:
 - První bulharská říše (681–1018)
 - Druhá bulharská říše (1185–1422)
- 781: Bulhaři (chán Tervel) poráží Araby u Konstantinopole
- Boje s barbarskými kmeny: zastavení pohybu Z: Pečeněhové, Chazaři
- 806: ničí Avarský kaganát
- 864: přijetí křesťanství chánem Borisem
- Symeon I. (893–927) – největší stát v Evropě ohrožený Byzancí – 917 přijal titul cara a samovládce (**basileus kai autokratór**)
- Útoky Maďarů, Pečeněhů, Kyjevské Rusi a Byzance – Byzanc postupně stát pohltila
- Hlavní centra: Prieslav, Pliska
- Druhá bulharská říše

CHAZAŘI

Chazarská říše

- Trvání: 661/678–1048
 - max. rozkvět 8.-9.st.
- Max: dolní Dněpr, Krym – Kaspické moře, SV Kavkaz
- Kočovný – polokočovný – usedlý turkický národ – kontrola obchodu mezi S Evropou v Orientem
- Centrum: pevnost Itil v deltě Volhy, pevnost Sarkel na dolním Donu
- Tzv. chazarská polemika – 861: účastníci: Konstantin Filozof, Metoděj, al-Farabi, ?
- 875–900: blokáde obchodu se stříbrem
- Boje s Kyjevskou Rusí:
 - Kniže Svjatoslav (962–972/973): dobytí pevnosti Sarkel (965), hl. města Itilu (969)
- Rozpad: útoky KR a svazu Pečeněhů

